

## **CONVERGÈNCIA, UN PARTIT EUROPEISTA**

### **Un país d'Europa**

Catalunya és un país amb una molt forta vocació europea. Ho és per raons històriques. En la nostra gènesi com a poble hi ha una poderosa influència mediterrània: Grècia i Roma marquen en molts sentits la nostra personalitat. Catalunya, com a poble, com a nació, però, té indiscutiblement el seu origen en la Marca Carolíngia. Vàrem néixer, ara fa més de 1.200 anys, a partir de la Marca Hispànica, la marca fronterera que l'Imperi de Carlemany tenia per contenir la pressió musulmana. Mentre l'objectiu d'altres pobles de la península ibèrica era restablir la monarquia visigòtica de Toledo, els catalans adquirim naturalesa de nació fent progressar l'Imperi Carolingi cap al sud, convertint-nos en la seva muralla meridional. Naixem, doncs, lligats a la Cort carolíngia d'Aquisgrà, el cor d'Europa, el nucli més central, el que en podríem dir la matriu europea.

Sovint s'ha dit que la Catalunya moderna era resultat de superposar la Catalunya medieval, que ens aporta la llengua, la cultura i el referent d'unes institucions nacionals històriques, amb la Revolució industrial. Això és així perquè el segle XIX va ser per Catalunya tan europeu com ho havia estat l'origen medieval. Malgrat tots els conflictes polítics de l'època, que era molt convulsa, a la Barcelona de principis de segle es publicaven multitud de periòdics absolutament amatents a totes les novetats europees, ja fossin polítiques, culturals, científiques, musicals... Al Cap i Casal i, de retruc a tot Catalunya, troben ressò tots els batecs de la revolució industrial, però també de l'òpera italiana, la pintura francesa, el romanticisme alemany, el socialisme utòpic, el republicanisme i els corrents científics més heterodoxes. Tothom que té alguna novetat a exposar és escoltat. Els nostres industrials van a Manchester amb una certa facilitat i els artistes comencen a fer cada vegada més freqüents visites a París. Aquesta vinculació europea torna a ser una

singularitat dins de la península. Al sud d'Europa, de fet, només el País Basc i Llombardia viuen un procés d'industrialització similar al de Catalunya.

En aquest context d'influència europea neix també el catalanisme i el catalanisme polític. A totes les obres de la Renaixença, començant per l'*Oda a la Pàtria*, hi ha un fort eco de la sensibilitat romàntica que va trasbalsar tot Europa durant la primera meitat del segle XIX. I és que el romanticisme, amb la seva voluntat de despertar l'ànima adormida dels pobles, troba a Catalunya una terra propícia. A partir d'aquí, el catalanisme estarà sempre amatent al desvetllar dels pobles, unes vegades animant-los, d'altres volent-los imitar. Mereixerà atenció, doncs, la reunificació italiana, l'alemanya, el procés d'independència dels grecs, i més endavant el nacionalisme irlandès, el txec...

### **Les raons polítiques del catalanisme**

Més enllà de les raons històriques, hi ha també raons polítiques que expliquen el fort europeisme català. Als darrers segles, formar part de l'Estat espanyol ha suposat una forta erosió de la nostra identitat cultural, lingüística i política, així com de les nostres potencialitats econòmiques. La política espanyola també ha suposat negar, però, la nostra inclinació natural, geogràfica, econòmica i cultural cap a Europa. Espanya, des de la Contrareforma, es va tancar totalment en si mateixa, una tendència que es va agreujar amb el franquisme. I és que, per Franco, Espanya havia de ser "*Reserva Espiritual de Occidente*" per tal d'allunyar-se d'uns països europeus decadents i febles, on campava la democràcia i totes les seves perniciosos conseqüències. "*España –es deia- es una península que limita al norte con los Pirineos*", amb el qual es volia convertir la serralada en frontera insuperable.

El catalanisme sempre ha estat contrari a aquesta tendència espanyola a l'aïllament. Per Catalunya, els Pirineus mai havien impedit anat més enllà. El país, de fet, havia nascut a la serralada i, fins ben entrat el segle XVII, una part del territori nacional es trobava al nord de les Alberes. El franquisme determina, en qualsevol cas, que sigui absolutament indestruïble la voluntat de recuperació

nacional de Catalunya, la democràcia i l'uropeisme. És el moment que Salvador Espriu, interpretant perfectament aquest anhel, en el seu *“Assaig de càntic en el temple”* parlarà d'un *“nord enllà, on diuen que la gent és neta i noble, culta, rica, lliure, desvetllada i feliç!”*.

Són anys que, a Catalunya, molta gent segueix amb il·lusió la política d'Adenauer, de Schuman, de Spaak, de De Gasperi i de Jean Monnet. El naixement de la Comunitat Econòmica Europea l'any 1957 es veu amb esperança. I és que darrera d'aquesta comunitat inicial de sis estats, determinats a fer un mercat comú, moguts pel desig d'evitar confrontacions com les que acaben d'arrasar el continent, s'hi veu el projecte de construir un espai de progrés i benestar, garantia de llibertat, democràcia i respecte dels drets humans, com mai abans la humanitat no n'havia establert cap. Es pensa, a més, que en un futur no massa llunyà, Catalunya ha de trobar el seu encaix en aquesta Europa Unida. I va agafant així mateix cos la convicció que Catalunya ha de ser qui ha d'estirar l'Estat espanyol cap a Europa, en tant que punta de llançament europeista dins l'Estat, i lligam permanent d'Espanya amb Europa.

Les raons polítiques de l'uropeisme no s'esgoten una vegada liquidat el franquisme i incorporat l'Estat espanyol al procés de construcció europeu. Ja amb la democràcia, el nacionalisme català creu que l'entrada a Europa ha de suposar formar part d'un marc on es respectés la diversitat. Es parla, així, de *“l'Europa dels pobles”* i es creu que l'afebliment dels Estats-nació, dins d'un marc continental, no ha de ser dolent per a la causa de Catalunya. El nacionalisme català té, així, un entusiasme europeista que resulta poc habitual. Es situa, en tot cas, a les antípodes d'aquells nacionalismes d'Estat que, defensors dels seus respectius estats-nació, cauen en el discurs antiEuropa i en l'euroescepticisme.

De tot això, Convergència Democràtica de Catalunya n'és clarament hereva. En la seva indubtable aposta per Europa hi ha superposades les raons

històriques, econòmiques i les polítiques, la voluntat d'assumir el llegat humanista de Grècia i Roma, el vincle carolingi, l'impuls dels homes que anaven a Manchester a comprar telers, l'afany renaixentista dels que llegien Walter Scott i els romàntics alemanys, la passió dels primers catalanistes que s'emmirallaven en els moviments nacionalistes de tot Europa, la voluntat d'anar "nord enllà" que s'apodera de tots els esperits demòcrates catalans durant el franquisme i, molt especialment, el desig de veure reconeguda *"l'Europa dels pobles"*.

### **CDC, europeista ja abans de néixer**

L'europeisme és, doncs, molts anys abans de la creació de Convergència, consubstancial en el pensament dels que en seran els seus impulsors. En els textos clandestins de Jordi Pujol, Europa és el context permanent de referència. En un dels seus articles més antics ja parla de la necessitat que els joves catalans *"parlin bé no menys de quatre llengües i que Madrid, París, Frankfurt i Milà esdevinguin per a ells ciutats habituals"*. El primer article programàtic és, però, de novembre de 1964. Es titula *"Europeisme i catalanisme"* i està inclòs en el clandestí *"Construir Catalunya"*.

En aquest article, Pujol contraposa l'Espanya franquista que titlla de *"religiosament integrista", "política i socialment reaccionària" i "anti-europea"*, a una *Catalunya que "per naixença, però també per vocació i mentalitat és europea"*. I va més enllà: *"Catalunya pateix per la separació d'Europa que li és imposada. Així, el moviment nacional català no és viable si no s'acompanya d'un moviment europeista, i no pas per qüestions d'equilibri polític o per tàctica, sinó per pròpia naturalesa (...) Europa i l'europeisme representen el complement just que Catalunya i el seu moviment nacional necessiten, en tant en quan l'europeisme pretén que Europa esdevingui una comunitat basada en la democràcia, en el respecte del pluralisme, fonamentada, en darrer terme, en una voluntat de promoció integral de l'home (...) L'única possibilitat que els*

*catalans tenim d'enlairar-nos a nivell universal i d'actuar-hi eficaçment passa per Europa”.*

Amb aquests precedents, no és gens rar que, just des del seu naixement, Convergència aprofiti qualsevol ocasió per expressar la seva fe europeista i, amb la democràcia ja instaurada, per impulsar la construcció europea. La fundació del partit el novembre de 1974 a Montserrat, encara a la il·legalitat, es publicita amb un comunicat on es manifesta que els objectius de Convergència són quatre: 1. Assolir la llibertat i la democràcia 2. La creació d'un sistema econòmic just i solidari 3. El reconeixement del fet nacional català, amb la complicitat de tots els que viuen i treballen a Catalunya i 4. Incorporar Catalunya a Europa. El text exacte d'aquest quart punt diu concretament: *“Europa com a unitat cultural, política i econòmica, és un objecte necessari per al nostre poble i per al gran marc natural del seu futur polític”.*

En fer referència a aquell europeisme inicial, Miquel Roca afirma: *“Demostra que la nostra passió per Europa és molt vella i que la teníem quan no estava de moda, quan d'altres es debatien en absurds plantejaments tercermundistes, s'interessaven per les possibilitats dels països no alineats, o definien Europa com un projecte de mercaders”.*

El 15 de novembre de 1975, ben pocs dies abans de la mort del general Franco, es celebra la II Assemblea General de CDC, amb voluntat d'analitzar l'escenari polític que s'està plantejant. El comunicat d'aquesta assemblea, més enllà de les manifestacions de fe democràtica que el moment reclamava, torna a expressar la voluntat de sempre: *“Convergència Democràtica –diu– manifesta novament la seva vocació europeista i la seva decisió de treballar des del nostre marc nacional, per la nostra incorporació a Europa”.* És un text molt similar a un punt del Manifest del Pacte Democràtic per Catalunya que és la coalició a la qual s'integra Convergència a les primeres eleccions del juny de 1977. En aquest manifest, el diputats i senadors del Pacte es comprometen a:

*“Treballar per la integració a Europa dins d’una perspectiva plenament democràtica i de respecte a la personalitat dels pobles que la componen”.*

### **Entrar al Mercat Comú**

En aquells anys, integrar-se a Europa, era sinònim d’ingressar al Mercat Comú. L’any 1962, l’Espanya franquista havia sol·licitat l’associació. La Comunitat va tancar la porta, però, a qualsevol mena d’associació o adhesió, mentre a l’Estat espanyol no hi haguessin institucions democràtiques i representatives. Només l’any 1970 es va signar un tractat comercial. Davant d’aquest bloqueig, organismes com la Cambra de Comerç de Barcelona o el Cercle d’Economia van promoure durant molts anys diverses actuacions per impulsar la immediata integració a la CEE.

Celebrades les primeres eleccions democràtiques, el govern d’Adolfo Suárez va presentar la sol·licitud d’adhesió de l’Estat a la Comunitat el 28 de juliol de 1977. No cal dir que el grup parlamentari de Minoria Catalana d’aquests primers anys dóna un decidit suport a l’adhesió. En el si del Grup de Treball Parlament Espanyol - Parlament Europeu, per exemple, insisteix en la necessitat que Espanya s’hi incorpori el primer de gener de 1984. Paral·lelament, vetlla perquè l’economia catalana i espanyola es trobi en les millors condicions en el moment de l’adhesió, seguint de molt a prop el procés de negociació. En un nivell més pràctic, el grup impulsa la revisió de la política d’aranzels i serà cabdal en la creació de la Comunitat de Treball de les Regions Pirinenques.

En aquestes actuacions ja hi ha els paràmetres dins dels quals es mourà sempre Convergència i Unió quan, a la política espanyola, es tracti d’Europa. L’europeisme militant no és un arma que es fa servir en el debat polític. Europa, volgutament, es situa en l’àmbit d’allò que, essent institucional, ha de tenir un mínim denominador comú, que s’ha de procurar compartir amb totes les forces polítiques. La posició de CiU no s’expressa mai, doncs, en tant que crítica al

govern, sinó des de l'exigència de reclamar que l'Estat espanyol faci els deures i compleixi totes les condicions que Europa comporta. CiU és també la més exigent quan es tracta d'adaptar l'economia catalana i espanyola i a l'hora de defensar els legítims interessos dels sectors econòmics catalans.

A partir de 1980, el govern de la Generalitat permetrà també a Convergència i Unió d'impulsar una molt decidida política pro-europea. Tot just constituït, el Govern de Jordi Pujol propicia la creació d'un Grup de Treball Generalitat / Secretaria d'Estat per a les Relacions amb la CEE. Simultàniament, s'encarrega l'elaboració del *"Llibre Blanc sobre la repercussió a Catalunya de l'Adhesió de l'Estat espanyol a la Comunitat Econòmica Europea"*. Per a dur-lo a la pràctica es crearà, l'any 1984, la Direcció General d'Adequació a les Comunitats Europees. L'objectiu torna a ser preparar la societat i l'economia catalana per l'adhesió.

Una de les fites més important d'aquesta política és també la creació, l'any 1982, del Patronat Català Pro Europa. Amb l'impuls fonamental de la Generalitat, però amb la participació d'universitats, cambres de comerç, caixes d'estalvi i corporacions locals, el Patronat es converteix en un organisme d'assessorament i recolzament en matèria europea, que s'ha considerat modèlic a l'hora d'establir òrgans similars en altres comunitats autònomes espanyoles i de nacions sense estat com Escòcia. Després de l'adhesió ha mantingut el seu caràcter innovador en la difusió de les polítiques europees, consolidant la seva feina d'assessorament.

Des del primer moment i dins del propi govern s'institucionalitza, d'altra banda, una àrea que s'ocupa de les qüestions europees més institucionals i coordina les polítiques europees dels diferents departaments. Aquesta àrea, que el 1981 té l'emparedat del Secretariat d'Afers Interdepartamentals, anys més tard formarà part del Comissionat per a Actuacions Exteriors. Una altra iniciativa important de la Generalitat d'aquests anys és la que instaura la celebració, per primera vegada a l'Estat espanyol, del Dia d'Europa.

Durant el debat d'investidura que elegirà el primer govern de Felipe González, Miquel Roca fa molt d'èmfasi a assenyalar que la prioritat de la política exterior espanyola no pot ser altra que l'adhesió a la CEE. Després, Convergència i Unió insistirà molt en la manca de diligència dels socialistes a l'hora de desenvolupar normes, mecanismes i organismes que, com el Patronat, creïn les condicions adients en el moment de l'adhesió. Un tema com l'aplicació de l'IVA es converteix, per exemple, en cavall de batalla. CiU reclama reiteradament que hi ha d'haver un període d'informació i preparació previ. També s'insisteix en la necessitat, que el Govern nega de manera persistent, d'adaptació a la legislació de patents o d'homologació de productes. Per primera vegada, es defensa també la conveniència que les circumscripcions de les eleccions europees es basin en les comunitats autònomes. I, tant el grup parlamentari, com la Generalitat, fan veure la necessitat que el Govern espanyol defensi que Catalunya sigui definida com a "regió europea" en la divisió territorial que, a efectes de política comunitària, ha de presentar a la Comunitat.

L'adhesió de l'Estat espanyol, junt amb la de Portugal, es materialitza l'1 de gener de 1986. La Comunitat, ara ja, compta amb dotze estats membres. Al Congrés i al Senat, l'adhesió espanyola és ratificada per unanimitat.

Pocs mesos abans de l'adhesió, concretament l' 11 de març de 1985, Jordi Pujol, en tant que president de Catalunya, va pronunciar una conferència a la Sala d'Honor de l'Ajuntament d'Aquisgrà. El lloc remet a les arrels carolíngies i té un fort simbolisme. *"En el moment de la incorporació d'Espanya a la CEE – diu el president- he volgut venir, en nom del meu país, a expressar aquí, en la nostra antiga capital, la nostra joia. La nostra joia de tornar a casa"*. Més enllà d'aquesta expressió d'alegria, la conferència manifesta també una voluntat: *"Volem construir un país, el nostre. I desitgem participar, modestament, en la construcció de tot Europa. Què podem aportar? No pas el pes de la nostra economia, tot i ser la desena regió industrial i la primera turística d'Europa, sinó*

*una història de voluntat de ser. Tota una història, també de voluntat de convivència amb els altres sense perdre la pròpia identitat”.*

### **La defensa de Catalunya dins la CEE**

L'adhesió no acaba la feina a favor d'una política europea. En el debat de política general espanyola de 1988, CiU proposa l'adopció de deu objectius per fer front als reptes comunitaris que hi ha plantejats. Es subratlla, especialment, la necessitat que l'Estat s'harmonitzi fiscalment amb els altres països de la CEE i que s'avanci en l'eliminació de les fronteres físiques, tal i com reclamen les autoritats europees. Durant la Presidència espanyola de la CEE de 1989, Miquel Roca proposa que l'objectiu de la Presidència sigui la revisió de la política agrària. És quelcom que no es porta a terme.

Des de tots els fronts, Generalitat, Corts espanyoles, i ara també des del Parlament Europeu, Convergència vertebrava a la segona part dels vuitanta una política en defensa de la realitat catalana en els àmbits europeus. Des de l'any 1986, per exemple, es defensa ja la possibilitat que les Comunitats Autònomes puguin integrar-se en la representació de l'Estat a l'hora de negociar amb la CEE temes que són de la seva competència. Són anys també que fa camí el concepte de “regionalisme europeu”. Així, l'any 1985 es participa decididament a l'Assemblea de les Regions d'Europa (ARE) que, de 1992 fins a 1996, acabarà presidint Jordi Pujol, després d'una elecció memorable a Santiago de Compostela davant l'altre candidat a la Presidència, Manuel Fraga.

De coherència amb aquest plantejament, es mantindrà una actitud decididament contrària quan el regionalisme es vol diluir, fent-lo confluïr amb la representació municipal dins els organismes europeus. La creació dels Quatre Motors d'Europa l'any 1989 s'emmarca també en el context d'aquesta política. En paral·lel es fa també una defensa molt aferrissada de la política transfronterera, peculiarment una política transpirinenca en l'àmbit de les comunicacions. El protagonisme de Convergència en aquest sentit portarà,

anys més tard, a Joan Vallvé a presidir l'Associació de Regions Fronteres Europees (ARFE).

És un moment que, en un pla més teòric, Convergència insisteix en la necessitat de sentir la Comunitat com a quelcom propi. En un debat sobre l'evolució de la integració a les Corts, el en aquell moment diputat Carles Gasòliba explica: *“A la societat i la política espanyola hi ha una barrera psicològica que situa la Comunitat com a quelcom aliè, que imposa unes regles de les quals deriven unes conseqüències. La CEE l'hem de viure com a una realitat pròpia, quelcom al que estem plenament incorporats”*.

En el discurs de tots els dirigents convergents d'aquest moment hi ha una idea que s'anirà repetint: Europa és quelcom més que una realitat econòmica, és un espai que s'ha de vertebrar políticament. Pujol ho fa apel·lant el paneuropeisme del comte Ricard Coudenhove-Karlegi i aquella declaració de Winston Churchill que l'any 1946, a Zuric, reclamava la fundació dels Estats Units d'Europa. Miquel Roca també s'hi refereix: *“Europa neix com un projecte polític, com una idea utòpica que pretén establir entre els països europeus uns vincles polítics que allunyin del seu futur tota possibilitat de nova confrontació armada. Europa és, doncs, pau i llibertat. S'acaba, però, que ha acabat essent, sobretot, una realitat econòmica, que sembla que ens allunya d'aquella utopia. Aquesta realitat econòmica acabarà imposant, però, la necessitat d'avançar cap a la construcció política”*. Coherent amb aquesta voluntat, diverses iniciatives de CiU propugnen que el Parlament Europeu assumeixi una funció realment legislativa.

A finals dels vuitanta i principis dels noranta, Convergència té també una molt clara consciència que la Comunitat Europea està entrant en una fase de major cohesió, ampliant les seves competències i augmentant la seva capacitat de decisió i iniciativa. *“Els horitzons europeus s'acceleren”* dirà Gasòliba.

### **El Tractat de Maastricht i els criteris de convergència**

El 7 febrer de 1992 es va signar el Tractat de la Unió Europea de Maastricht que va entrar en vigor el novembre de 1993. En el debat que hi ha al Congrés per la seva ratificació, Miquel Roca afirma amb rotunditat: *“Amb totes les seves limitacions, debilitats, contradiccions i incoherències –que tot té- Maastricht és el primer pas solemne cap a la construcció d’un projecte d’unitat política europea(...) El nostre grup no vacil·la a l’hora de dir sí. El nostre és un sí entusiasta i esperançat, no ingenu (...) Voldríem, doncs, convertir el sí a Maastricht en el sí de l’esperança i confiança en el futur europeu del nostre país”.*

Aquest tractat atorgava més poder al Parlament Europeu, creava el Comitè de les Regions com a àmbit consultiu, establia una política de cooperació en afers de justícia i interior i determinava l’existència d’una política exterior i de seguretat comuna. Tan essencial com tot això era, però, que establia un termini de deu anys per a assolir la Unió Econòmica i Monetària i l’euro, qüestió que havia de tornar a posar Convergència i Unió a l’avantguarda europeista.

Ser presents a la Unió Econòmica i Monetària passava, ineludiblement, per complir els compromisos econòmics establerts en els acords de Maastricht o el que es va anomenar també Programa de Convergència Europeu; i l’economia espanyola no era, precisament, de les que excel·lís en aquest sentit. Hi havia grans desequilibris en els quatre criteris que Maastricht assenyalava com a fonamentals: contenció de la inflació, reducció dels tipus d’interès, control del dèficit públic i l’estabilitat de la pesseta. Convergència i Unió va posar mans a la feina amb voluntat de contribuir a superar uns esculls. Així, és de l’octubre de 1991 el document titulat *“La competitivitat i el repte europeu”* que definia la posició de CiU en aquesta situació de tanta transcendència, emmarcant-lo en un plantejament general de política econòmica.

En els propers mesos i anys, i en la línia marcada per aquest document, el Grup Parlamentari de CiU a Madrid va presentar molt diverses iniciatives

encaminades a reduir desequilibris econòmics. La majoria absoluta socialista i la política del ministre Carlos Solchaga, però, no era gaire propícia per a aquests objectius. En una conferència al “Club Siglo XXI”, el maig de 1992, Miquel Roca explicava: *“resulten complement banals les discussions sobre les exigències que per a Espanya es deriven dels acords de Maastricht. Discussió banal i ridícula; cap dels objectius assenyalats en aquells acords són nous per Espanya. Amb o sense Maastricht necessitem introduir canvis molt important a la nostra economia”*.

El canvi econòmic, però, no hi és i l'any 1993, quan s'acaba la legislatura espanyola, les magnituds macroeconòmiques estan molt lluny dels criteris de convergència fixats a Maastricht. La inflació es situava al 5%. Els tipus d'interès del deute públic a llarg termini estava al 11,3 %. El dèficit públic, que no havia de superar el 3% del PIB, es situava en el 6,2%. Els marges de fluctuació de la pesseta tampoc no donaven gaire confiança.

Amb aquest estat de coses, Convergència i Unió va abordar les eleccions espanyoles de l'any 1993 amb voluntat d'influir. Semblava molt clar que ningú tindria majoria absoluta, de manera que el lema electoral de la coalició va ser “Ara decidirem”. Els resultats electorals van permetre ser realment decisius: els diputats de CiU eren imprescindibles per a fer majoria. Convergència i Unió va jugar fort fent possible la investidura de Felipe González. Això va permetre obrir una legislatura amb expectatives molt positives per Catalunya, però també per una política econòmica diferent.

A partir d'aquest any 1993, CiU procura, doncs, que la política espanyola afavoreixi l'economia productiva. Amb aquest objectiu, el primer que calia abordar era la devaluació de la pesseta, per a situar-la en un nivell de paritat. Així, abans fins i tot de començar la legislatura, el president Pujol va fer unes declaracions, que van tenir un gran impacte, assenyalant la conveniència d'afrontar la devaluació. Amb pocs mesos, efectivament, es va procedir a tres devaluacions consecutives. D'immediat, CiU va insistir en la conveniència

d'aprofitar la nova situació de la moneda i procedir a una rebaixa dels tipus d'interès. Al mateix temps, es va ser molt exigent amb el govern socialista en l'acompliment dels pressupostos i en la reducció del dèficit públic. Durant els anys 1994 i 1995, i per primera vegada durant molts anys, els pressupostos de l'Estat aprovats van ser coincidents amb els que es van liquidar.

Era, aquesta, una política constructiva a favor dels interessos dels ciutadans de Catalunya, però també de tot l'Estat. CiU buscava l'acord que garantís la governabilitat i l'estabilitat, fent aportacions positives en tot moment. L'aparició de constants escàndols de dirigents socialistes feien molt difícil, però, de prosseguir la feina. S'ha de tenir en compte que omplien les portades de tots els diaris: el cas GAL, el Roldan, el del CESID, el de la Creu Roja, el de Juan Guerra... La crispació política era altíssima i la pressió política sobre CiU molt alta. Bona part de l'opinió pública, i de l'opinió publicada, considerava que CiU havia de deixar caure a Felipe González.

Convergència i Unió moguda, però, per la seva "euro-responsabilitat", va considerar que no es podia obrir una crisi justament quan Espanya abordava la Presidència de la Unió el segon semestre de 1995 i quan s'anava fent una bona feina per a acomplir els criteris de Maastricht. Superada la Presidència europea, CiU no va tenir altra opció que deixar de donar suport a González, el qual va suposar la convocatòria avançada d'eleccions. Malgrat totes les dificultats d'una legislatura tan crispada, s'havien fet els deures: la inflació havia baixat al 4,3, el dèficit s'havia reduït al 4,4 % del PIB, els tipus d'interès estaven al 8,7...

L'any 1996, José Maria Aznar va necessitar també el suport de CiU i aquest suport va servir, entre altres coses, perquè el grup parlamentari encapçalat per Joaquim Molins continués influïent en una política econòmica de convergència europea. Amb mesures diverses, es va aconseguir un important impuls a d'economia productiva, de manera que a l'Estat hi hagueren uns creixements sostinguts superiors als de la mitjana europea. I es van acabar complint també

tots els criteris de Maastricht, de manera que l'Estat espanyol va poder ser estat fundador de la Unió Econòmica i Monetària i de l'euro.

### **El reconeixement europeu de Catalunya**

Mentre tot això succeeix, la dècada dels noranta i els primers anys del segle XXI estan determinats per una política de Convergència que persegueix el reconeixement institucional i cultural de Catalunya a instàncies europees. És una feina que amb molts fronts i també, amb molts protagonistes, entre els quals mereixeren ser destacats, a part del president Pujol, els diputats europeus Carles Gasòliba i Joan Vallvé. Des de la Generalitat, i amb un especial lideratge de Jordi Pujol, es busca reconeixement institucional amb iniciatives diverses: des de l'any 1991, que es va signar la Carta de l'Euroregió, amb Llenguadoc-Rosselló i Migdia-Pirineus, fins al maig de l'any 2001 que es signa la Declaració de Regions Constitucionals amb Baviera, Escòcia, Flandes, Renania del Nord-Westfalia, Salzburg i Valònia. Mentre, Gasòliba i Vallvé presidiran el Grup Interparlamentari de les Llengües Minoritàries i promouran el de les Nacions Sense Estat del Parlament Europeu.

També cal destacar, en aquests anys, la important acció de la Joventut Nacionalista de Catalunya a partir que entra a formar part de Lymec (Joventuts del Partit Liberal-Demòcrata Europeu). L'assumpció progressiva de responsabilitats polítiques, com la vice-presidència per part de Daniel Clivillé, la secretaria general per part de Marc Guerrero i, actualment, la presidència que ocupa en Roger Albinyana, han permès donar a conèixer la realitat catalana.

Capítol substancial d'aquesta feina és la que es fa pel reconeixement del català com a llengua europea. Tots els programes electorals de CiU hi fan una especial referència. El de 1988 a 1992 a les eleccions catalanes, per exemple, diu: *“S'ha incorporar el català, llengua pròpia i oficial de Catalunya, al règim lingüístic de les institucions europees”*. La feina dels eurodiputats de CiU, que han estat sempre els capdavanters en defensa de la llengua i la cultura a

Europa, va permetre que l'any 1990 el Parlament Europeu aprovés una Resolució en la qual es reconeixia un estatut especial a la Llengua catalana. Aquest estatut, molt lluny encara del reconeixement oficial anhelat, ha permès la publicació en català dels Tractats per part de l'Oficina de Publicacions Oficials, la publicació de material divulgatiu sobre la Unió o que el català sigui inclòs en el programa educatiu Sòcrates. Quan l'any 2001 va ser declarat "Any Europeu de les Llengües" es va aprofitar per fer una important feina en defensa de la diversitat lingüística dels estats que integren Europa.

L'oportunitat per resoldre aquest tema es presentarà amb la redacció del Tractat Constitucional de la Unió. El Consell Europeu de Laeken de desembre de l'any 2001 convoca una Convenció que elaborarà, sota la presidència de Valéry Giscard d'Estaing, un Tractat Constitucional per a l'UE. Davant d'aquesta oportunitat, el grup parlamentari de CiU a Madrid, liderat ara per Xavier Trias va desplegar un important esforç per tal d'influir en la posició espanyola i, de retruc, en la Convenció. El diputat Ignasi Guardans, que formava part de la subcomissió del Congrés que feia el seguiment del procés de redacció del Tractat Constitucional, va defensar amb tota convicció un plantejament que comportés el reconeixement de Catalunya, cosa que la majoria absoluta del Partit Popular va impedir.

A Catalunya, d'altra banda, es va convocar una Convenció catalana per al debat sobre el futur d'Europa, un treball que cap altre país no va dur a terme. La iniciativa va partir de CiU que, al Parlament de Catalunya, va instar el Govern català a convocar una Convenció Catalana per al debat sobre el futur de la Unió, que impliqués tota la societat catalana. L'objectiu final era oferir als qui estaven elaborant la Convenció sobre el futur d'Europa una proposta des de la perspectiva catalana perquè, en el moment de modificar els tractats, es tinguessin en compte els drets de les nacions sense Estat que com Catalunya tenen un alt grau d'autogovern i la responsabilitat d'aplicar la normativa comunitària. De les recomanacions de la Convenció catalana, que propugnava un model d'Europa federal de caràcter plurinacional, ni els redactors del

Tractat, ni el govern espanyol, en van recollir l'esperit, de manera que el text finalment resultant no donava satisfacció, per exemple, a la demanda de reconeixement oficial pel català. Tampoc es recull la voluntat, formulada entre d'altres per l'eurodiputat Carles Gasòliba al Parlament Europeu, de reconeixement de les regions constitucionals.

L'any 2002, la feina de Gasòliba permet, més enllà de la defensa dels interessos catalans, de fer una passa important a favor de l'Europa política. El Parlament li encomana l'elaboració de l' *"Informe Mister-Euro"*. Aprobats mesos després pel ple del Parlament, comporta la creació d'aquesta figura europea que, talment com un ministre d'economia europeu, ha de representar la Unió davant d'instàncies com el Banc Mundial, el Fons Monetari Internacional o el G-7.

El desembre de 2003 Convergència i Unió, després de moltes eleccions catalanes consecutives de presentar a Jordi Pujol, va canviar de candidat. El candidat a president de la Generalitat va ser Artur Mas. El compromís europeu de Mas no va ser menor que el de Pujol. En una conferència a les Jornades Europa-Estats-Regions, el maig de l'any 2002, va fer una veritable declaració de fe europeista: *"Tenim un gran interès a participar i a deixar sentir la nostra veu en el conjunt d'Europa. Catalunya és el que és. No té un estat propi. Això no treu que vulgui participar activament i deixar sentir la seva veu a la nova Europa"*. Reclama, doncs, que les regions europees amb capacitat legislativa tinguin un reconeixement europeu diferenciat de les regions estrictes. Així, en el seu programa electoral, junt amb objectius de sempre, Mas intensificarà el "regionalisme europeu" i propugnarà la creació d'un Senat Europeu que, cambra territorial, representi les nacions i regions.

Pocs mesos abans de les eleccions, i en la seva condició de conseller en cap de la Generalitat, Artur Mas, va tenir l'oportunitat de fer evident aquest seu compromís europeista al president de la Comissió Europea, Romano Prodi, durant una visita a Brussel·les. Més enllà del compromís, Mas va aprofitar

l'ocasió per expressar a Prodi el desig que Catalunya pugés comptar amb “veu pròpia” a Europa, el que entre altres coses suposava donar a la llengua catalana rang de llengua oficial.

El compromís amb Europa es va ratificar a les eleccions europees de juny de 2004 i en el 13è Congrés de Convergència. A les eleccions europees, CiU s'hi va presentar dins la coalició Galeusca, que encapçalava Ignasi Guardans i sumava el nacionalisme basc, el gallec, així com representants dels partits germans de les Balears i del País Valencià. El 13è Congrés de Convergència celebrat el juliol va subratllar la voluntat de construcció política d'Europa de Mas i d'una nova direcció, així com el compromís amb l'Europa diversa dels pobles, capaç d'assumir responsabilitats exteriors, compromesa amb un model econòmic i social que permeti la creació de riquesa i el respecte amb les persones, en definitiva: una Europa forta en el món global.

Aquest Congrés, i més concretament la seva ponència titulada “*Catalunya a Europa i al món*”, després de mostrar-se partidària d'una Constitució que aprofundís la construcció europea, va mostrar també les seves reserves pel Tractat Constitucional aprovat pel Consell Europeu de Dublín, en tant en quan no reconeix ni la llengua catalana, ni la realitat catalana en tant que nació. D'aquesta insatisfacció en va derivar el compromís de celebrar un Congrés extraordinari per tal d'establir la posició definitiva de Convergència davant del Tractat Constitucional.

### **Un europeisme molt acreditat**

D'aquesta llarga història que comença amb l'afirmació europeista de Montserrat l'any 1974, fins a la celebració d'un Congrés extraordinari sobre la Constitució Europea, és fàcil deduir-ne un compromís europeu molt permanent i constant. És un europeisme, d'altra banda, extraordinàriament coherent. Les seves constants no les fan variar, ni els anys, ni les circumstàncies: constructiu, però exigent, apostant per la construcció política, transcendint un plantejament

només econòmic, defensor dels ciutadans, favorable als pobles, al reconeixement de les regions europees i a la diversitat. Seguir-ne el fil històric ens ha demostrat, però, que més enllà de la coherència, és un europeisme que es va construir, elaborant, amb el pas del anys. En definitiva, Convergència té una història d'un molt acreditat europeisme. Convergència és un partit "euroentusiasta".

Barcelona, 13 de setembre de 2004